

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Jany Zemaníkovej a členiek Mgr. Ľubomíry Kúdelovej a JUDr. Evy Hudobovej v právnej veci žalobcu: **I.**, a. s., **J.**, **B.**, IČO: **X.**, zast. **J.**, advokátkou, **B.**, **B.**, proti žalovanému: **K.**, nar. **X.**, **G.**, **P.**, zast. **J.**, advokátkou, **H.**, **P.**, o zaplatenie **55 528,84 Sk (1 843,22 eur)** s prísl., o odvolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v P. zo dňa 14. februára 2008 č. k. 3 NcCb/2/2007-271, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v P. zo dňa 14. februára 2008 č. k. 3 NcCb/2/2007-271 p o t v r d z u j e .

Žalobcovi trovy odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v P. napadnutým rozsudkom uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 55 528,84 Sk a trovy konania 25 552,50 Sk.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že predchodca žalobcu (N., a. s., B.) sa domáhal zaplatenia žalovanej sumy titulom povinnosti vrátiť nezaplatené provízie z dojednaných poisťných zmlúv. Poisťovňa uzavrela dňa 01. 02. 1997

so žalovaným sprostredkovateľsko-mandátnu zmluvu, na základe ktorej žalovaný ako sprostredkovateľ sprostredkoval uzavretie zmlúv medzi poisťencami a poisťovňou. Zmluvný vzťah účastníkov skončil 30. 04. 1998 výpoveďou. Poisťovňa v súlade s ustanoveniami príručky obchodnej služby ako nedeliteľnej súčasťou zmluvy, vyplatil žalobcovi z každej uzavretej poistnej zmluvy ziskateľskú províziu. Ukončením činnosti obchodného zástupcu, vznikla žalovanému povinnosť vrátiť žalobcovi tie ziskateľské provízie, ktoré nezarobil v plnej výške. Podľa príručky obchodnej služby bodu 6, ziskateľská provízia nie je zarobená v plnej výške až dovtedy, kým nebude spoločnosť – žalobcovi splatené príslušné poistenie za prvých 25 mesiacov od trvania poistnej zmluvy. Ak platnosť poistnej zmluvy skončila pred uplynutím 25 mesiacov, vznikla povinnosť vzájomnú províziu vrátiť. Podľa príručky obchodných služieb nárok na ziskateľskú províziu vzniká až zaplatením poistenia za 25 mesiacov od uzavretia poistnej zmluvy. Ak došlo k predčasnému zrušeniu poistných zmlúv, za ktorých uzavretie poisťovňa vyplatila žalovanému ziskateľské provízie v žalovanej výške, je povinný ich vrátiť.

Súd vydal platobný rozkaz, proti ktorému podal žalovaný odpor. Podľa uzavretej zmluvy mal žalovaný uzatvárať poistné zmluvy s tretími osobami. Zmluvný vzťah bol ukončený 30. 04. 1998 zo strany žalobcu. Žalovanému boli vyplatené len prvoročné provízie, na ktoré mu vznikol nárok a žiadna iná provízia mu v plnej výške nebola vyplatená. Zároveň vzniesol i námietku premlčania.

Súd vykonal dokazovanie obsahom žaloby, sprostredkovateľskou a mandátnou zmluvou, príručkou obchodnej služby, prehľadom poistných zmlúv tvoriacich sumy dlžnej provízie, výsluchom účastníkov a zistil, že právny predchodca žalobcu uzavrel dňa 01. 02. 1997 so žalovaným sprostredkovateľsko-mandátnu zmluvu, na základe ktorej žalovaný ako obchodný zástupca, mal zabezpečovať sprostredkovanie poistných zmlúv v prospech poisťovne a na náklady obchodného zástupcu (čl. 2 zmluvy). Podľa čl. III bod 3.1 má obchodný zástupca nárok na províziu za výkon svojej činnosti. Forma, spôsob a termín platenia, ako aj výška provízie, budú také, ako ich ustanoví spoločnosť a ako budú uvedené v Príručke obchodnej služby (POS). Podľa čl. I bod 1.4 ods. 4 obchodný zástupca, vykonáva činnosť v prospech spoločnosti na plný úväzok a plne znáša jej náklady. Príručka obchodnej služby tvorí neoddeliteľnú súčasť sprostredkovateľskej a mandátnej zmluvy a podľa kapitoly I bod 1 POS, obchodný zástupca je samostatne zárobkovo činná osoba, ktorá koná vo svojom vlastnom mene a na svoje vlastné riziko v záujme spoločnosti, podľa uzavretej zmluvy a podľa POS. Výška provízie je stanovená v kapitole II systém provízie spoločnosti s tým, že provízie poisťovacích poradcov, sa delia na provízie za poistné zmluvy

z bežne a jednorázovo plateným poistným. Sadzba provízie za pripoistenie sa rovná provízií za hlavné poistné krytie. Podľa bodu 6 kapitoly II počiatočná provízia obchodného zástupcu za zmluvy z jednorázovo bežne plateným poistným, nebude zarobená v plnej výške až dovtedy, kým nebude spoločnosti uhradené príslušné poistné za prvých 25 mesiacov trvania poistnej zmluvy.

Podľa uzavretej zmluvy, žalovaný vykonával činnosť obchodného zástupcu do 30. 04. 1998, kedy dostal výpoveď. Od účinnosti zmluvy (14. 02. 1997) do jej vypovedania 30. 04. 1998, časť poistencov z poistných zmlúv uzavretých prostredníctvom žalovaného, bolo ukončených pred uplynutím 25 mesiacov od uzavretia poistnej zmluvy. Z tohto dôvodu žalobca žiadal od žalovaného vrátenie vyplatených provízií. Išlo o poistnú zmluvu č. 4106427 (začiatok poistenia 22. 02. 1997 a ukončenie poistného vzťahu 22. 11. 1998) a vyplatená provízia predstavovala sumu 4 722,88 Sk. Obdobne pri ďalšej poistnej zmluve č. 41091754, poistný vzťah trval od 13. 03. 1997 do 13. 03. 1999 a žalovanému bola vyplatená provízia 5 031,63 Sk. Poistná zmluva č. 41091789 trvala od 13. 03. 1997 do 13. 03. 1999 a bola vyplatená provízia 2 607,98 Sk. Poistná zmluva č. 41091823 trvala od 13. 03. 1997 do 13. 03. 1999 a vyplatená provízia predstavovala sumu 2 511,57 Sk. Pri poistnej zmluve č. 41096502 poistný vzťah trval od 19. 03. 1997 do 19. 03. 1998 a bola vyplatená provízia 3 524,14 Sk. Poistná zmluva č. 41100425 trvala od 23. 03. 1997 do 23. 03. 1998 a bola vyplatená provízia 3 591,56 Sk. Poistná zmluva č. 41189399 trvala od 19. 07. 1997 do 19. 06. 1998 a provízia bola vyplatená vo výške 3 848,23 Sk. Poistná zmluva č. 41235421 trvala od 18. 09. 1997 do 18. 07. 1998 a bola vyplatená provízia 3 619,20 Sk. Poistná zmluva č. 41297339 trvala od 19. 11. 1997 do 19. 12. 1998 a bola vyplatená provízia 3 465,45 Sk. Poistná zmluva č. 41322596 trvala od 14. 12. 1997 do 14. 08. 1998 a bola vyplatená provízia 1 987,99 Sk. Poistná zmluva č. 41329053 trvala od 20. 12. 1997 do 20. 11. 1998 a bola vyplatená provízia 6 278,56 Sk. Poistná zmluva č. 41329081 trvala od 20. 12. 1997 do 22. 01. 1998 a bola vyplatená provízia 6 461,14 Sk. Poistná zmluva č. 413556535 trvala od 22. 01. 1998 do 22. 11. 1998 a bola vyplatená provízia 3 209,05 Sk. Poistná zmluva č. 41449296 trvala od 18. 04. 1988 do 18. 07. 1998 a bola vyplatená provízia 5 166,01 Sk. Podľa žalobcu žalovaný províziu vo výške 55 528,84 Sk, nezarobil. Uzavreté poistné zmluvy netrvali dlhšie ako 25 mesiacov a podľa príručky obchodnej služby má žalovaný nezarobené provízie vrátiť.

Žalovaný v konaní vzniesol námietku premlčania nároku.

Súd prvého stupňa pri rozhodovaní vychádzal z obsahu ustanovenia § 642 Obch. Z. (zmluva o sprostredkovaní) a § 652 a nasl. Obch. Z. (zmluva o obchodnom zastúpení), ako

i ďalších ustanovení Obchodného zákonníka a mal za preukázané, že právny predchodca žalobcu a žalovaný uzavreli sprostredkovateľsko-mandátnu zmluvu, ktorá je podľa obsahu zmluvou o obchodnom zastúpení podľa § 652 a nasl. Obch. Z. Pri zmluvách o sprostredkovaní sa sprostredkovateľ zaväzuje, že bude vyvíjať činnosť smerujúcu k tomu, aby mal záujemca príležitosť uzavrieť určitú zmluvu s treťou osobou a záujemca sa zaväzuje zaplatiť sprostredkovateľskú odplatu. Zmluvy o sprostredkovaní sú zväčša jednorázovými záležitosťami. Zmluva uzavretá medzi žalobcom a žalovaným má charakter sústavnej činnosti a zodpovedá zneniu a obsahu zmlúv o obchodnom zastúpení podľa § 652 Obch. Z. V zmluve o obchodnom zastúpení sa obchodný zástupca zaväzuje, že bude pre zastúpeného vyvíjať činnosť smerujúcu k uzatváraniu určitého druhu zmlúv a zastúpený sa zaväzuje zaplatiť obchodnému zástupcovi odplatu – províziu. Jedná sa o sústavnú, nie jednorázovú činnosť, ktorú má vyvíjať obchodný zástupca. V tomto prípade žalovaný ako obchodný zástupca vyvíjal činnosť podľa článku II bod 2.1 uzavretej zmluvy v prospech spoločnosti a na náklady obchodného zástupcu. Obchodný zástupca má právo na vyplatenie provízie s tým, že ak došlo k uzavretiu takejto zmluvy, účastníci zmluvného vzťahu sa mohli odchýliť od zákonných ustanovení Obch. Z. s výnimkou tých paragrafov Obchodného zákonníka, ktoré sú uvedené a vymenované v § 263 Obch. Z. platného v čase uzavretia zmluvného vzťahu t. j. 01. 02. 1997. Dispozitívnymi ustanoveniami boli všetky ustanovenia upravujúce obchodné zastúpenie s výnimkou § 669. Zmluvná voľnosť bola obmedzená len na kogentné ust. § 669 Obch. Z., čo využil právny predchodca žalobcu a upravil výplatu provízie pre obchodného zástupcu v Príručke obchodných služieb v bode 6 kapitoly II, že počiatočná provízia nebude zarobená v plnej výške až do doby, kým nebude spoločnosti uhradené príslušné poistné za prvých 25 mesiacov trvania poistných zmlúv. V tomto prípade, ak žalovaný dojednal poistnú zmluvu ako obchodný zástupca s poisťencom a zmluvný vzťah medzi poisťencom a poisťovňou netrval dlhšie ako 25 mesiacov, potom bol žalovaný povinný vrátiť vyplatenú províziu poisťovni. Ak žalovaný namietal, že po ukončení zmluvného vzťahu už nemohol ovplyvňovať trvanie poistenia medzi poisťencom a poisťovňou, nemení to nič na obsahu uzavretého záväzku.

Vznesenú námietku premlčania považoval súd prvého stupňa za nedôvodnú, nakoľko zmluvný vzťah medzi zanikol výpoveďou k 30. 04. 1998 a vo všetkých prípadoch, kde žalobca požaduje vrátenie nezarobenej provízie, neuplynula všeobecná štvorročná premlčacia lehota (§ 397 Obch. Z.), preto nárok žalobcu na vrátenie provízie nie je premlčaný, nakoľko žaloba bola podaná dňa 17. 05. 2002 a zmluvné vzťahy sa s poisťencami skončili v období medzi 18. 07. 1998 až 19. 06. 1999. Pre plynutie premlčacej doby nerozhoduje doba vyplatenia provízie z uzavretých poistných zmlúv, ale doba, kedy došlo k ukončeniu zmluvného vzťahu medzi poisteným

a poisťovňou, ak zmluvný vzťah netrval dlhšie ako 25 mesiacov. Momentom ukončenia zmluvného vzťahu medzi poisťencom a poisťovňou, vzniká na strane obchodného zástupcu bezdôvodné obohatenie, ktoré je povinný vydať. Nakoľko vzťah medzi žalobcom a žalovaným je obchodno-právnym vzťahom, platí štvorročná všeobecná premlčacia doba ustanovená Obchodným zákonníkom.

Na základe uvedeného súd žalobe vyhovel a o trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O. s. p. tak, že ich náhradu priznal úspešnému žalobcovi vo výške 25 552,50 Sk, ktoré pozostávajú zo súdneho poplatku za podanú žalobu, trov právneho zastúpenia ako i cestovných výdavkov.

Žalovaný podal proti rozsudku odvolanie podaním zo dňa 31. marca 2008, v ktorom navrhol napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Odvolanie odôvodnil, že súd nesprávne aplikoval právnu normu, keď vec posudzoval podľa § 652 Obch. Z., ako nárok zo zmluvy o obchodnom zastúpení. Zastáva názor, že medzi účastníkmi konania došlo k zmiešanému typu zmluvy a to mandátnej a sprostredkovateľskej.

Odvolateľ nesúhlasí s rozsudkom, ani jeho dôvodmi, pre ktoré žalobe súd vyhovel a poukázal pritom na znenie príručky obchodnej služby a to s čl. 6 bod 6.4 písm. e/, g/, s ktorých znením sa súd nevysporiadal. Tvrdí, že podľa uvedených článkov zmluvy, práva a povinnosti nie sú vyjadrené jednoznačne, nepochybne, vrátenie provízie je nejasné, teda možno mať za to, že ide o neplatnosť ustanovení upravujúcich vrátenie nezarobenej provízie. Ďalej v odvolaní poukázal na to, že vo veci nebol príslušný ako prvostupňový súd konať krajský súd, ale Okresný súd v P. a taktiež sa nestotožnil s právnym názorom posúdenia námietky premlčania.

Žalobca vo svojom vyjadrení k odvolaniu uviedol, že prvostupňový súd vyslovil vo veci správny právny názor, vykonaným dokazovaním podrobne zistil a preskúmal správnosť výšky žalovanej sumy. V súvislosti s posúdením charakteru uzavretej zmluvy uviedol, že súd zmluvu správne posúdil a poukázal i na rozhodnutie NS SR 1 Obo 37/2005.

Navrhol napadnutý rozsudok potvrdiť a priznať trovy celého konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2) prejednal vec v rozsahu podľa § 212 ods. 1 a podľa § 214 ods. 2 O. s. p. platnom od 15. 10. 2008 a zistil, že odvolaniu nie je

možné vyhovieť. Predmetom odvolacieho konania je posúdenie, či súd prvého stupňa rozhodol v súlade s právnym predpisom, keď žalobe vyhovel.

Medzi predchodcom žalobcu ako „spoločnosť“ a žalovaným ako „obchodným zástupcom“ bola uzavretá dňa 01. 02. 1997 sprostredkovateľská a mandátna zmluva, predmetom ktorej bol vymedzený v čl. 2 bod 2.1, v zmysle ktorého sa žalovaný ako splnomocnený zástupca, zaviazal zabezpečovať sprostredkovanie poisťných zmlúv v prospech spoločnosti, zastupovať spoločnosť, robiť v jej mene vyhlásenia a pod. za dohodnutú zarobenú províziu. V čl. 6.4 Právne následky ukončenia zmluvy pod písmenom e/ bolo dohodnuté, že obchodný zástupca je povinný vrátiť tie provízie, ktoré nezarobil v plnej výške, ako sú opísané v Príručke obchodných služieb (kapitola II bod 6). Podľa kapitoly II bod 6 POS počiatočná provízia obchodného zástupcu za zmluvy s jednorazovo alebo bežne plateným poisťným, nebude zarobená v plnej výške až dovtedy, kým nebude spoločnosť uhradené príslušné poisťné za prvých 25 mesiacov trvania poisťnej zmluvy.

Súd prvého stupňa predmetnú zmluvu z hľadiska jej obsahu posúdil ako zmluvu o obchodnom zastúpení podľa § 652 Obch. Z. a s týmto názorom sa stotožnil i odvolací súd. Každý právny úkon sa posudzuje podľa obsahu a predmetná zmluva jednoznačne vykazuje základné znaky zmluvy o obchodnom zastúpení, pretože jej predmetom je plnenie záväzku splnomocneného obchodného zástupcu spočívajúce v jeho povinnosti vykonávať pre zastúpeného (spoločnosť) činnosť smerujúcu k uzavretiu obchodov (zmlúv), ide teda o komplex činností vykonávaných v mene zastúpeného, čím sa tento typ zmluvy odlišuje od zmluvy o sprostredkovaní, ktorej podstatnou črtou je činnosť sprostredkovateľa smerujúca k uzavretiu určitej zmluvy s treťou osobou. Sprostredkovateľská zmluva patrí do skupiny obstarávateľských zmlúv a je odvodená od mandátnej zmluvy, na rozdiel od ostatných obstarávateľských zmlúv nie je zmluvou o zastúpení, pretože tento typ zmlúv prvok zastúpenia t. j. konanie v mene záujemcu, neobsahuje. Odvolací súd má za to, že v danej veci nejde ani o mandátnu zmluvu.

Pokiaľ ide o vznesenú námietku premlčania nároku, odvolací súd sa stotožnil s názorom vysloveným súdom prvého stupňa.

K ďalším námietkam vysloveným v odvolaní, odvolací súd vyslovil, že nie sú dôvodné, pretože súd prvého stupňa dostatočne zistil skutkový stav veci a následne vyslovil správny právny názor.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe uvedeného rozsudok v napadnutej časti istiny a trov prvostupňového konania podľa § 219 ods. 1, 2 O. s. p. ako vecne správny potvrdil.

O trovách odvolacieho konania rozhodol tak, že úspešnému žalobcovi, ktorému vznikli trovy odvolacieho konania za vyjadrenie k odvolaniu, nakoľko si ich však v lehote do 3 pracovných dní od vyhlásenia rozsudku neuplatnil, nemohli mu byť priznané (§ 151 ods. 2 O. s. p.) Žalobcovi iné trovy odvolacieho konania, ktoré by mohli byť priznané i bez vyčíslenia, nevznikli.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

V B. 30. júna 2009

JUDr. Jana Zemaníková, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Zuzana Štofániková